

Förbandsbesöksrapport Västernorrlands regemente I 21 Östersund 22 november 2023

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Därefter kommer rapporten att delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Sigge Lagerqvist

Annie Hugosson

Information om förbandet

Västernorrlands regemente återupprättades 2021 och är ett av Försvarsmaktens nyaste värnpliktigutbildande förband. Förbandsledningen är förlagd i Sollefteå och bataljonsledningen sitter i Östersund. Värnpliktsutbildningen bedrivs på båda orterna med två plutoner i Östersund och en i Sollefteå, i Östersund är det Jämtlands fältjägarbatal (JFK) som håller i utbildningen. Dessa tre plutoner kommer under övningsserien att öva tillsammans. Några av de befattningar förbandet utbildar värnpliktiga mot är skytteplutonsbefäl, gruppchefer, skarpskyttar samt förare, detta mot ett skyttekompani.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till Västernorrlands regemente. Pliktrådet önskar att förbandet,

- Fortsätter med att främja den goda jargongen och nybyggerandan som Pliktrådet upplever finns på förbandet.
- Från och med från Pliktrådets besök tillser att varje pluton har scheman över verksamheten för att inte skapa onödig ovisshet.
- Fortsätter att ge sina förtroendevalda utrymme för att utöva medinflytande på ett bra sätt.
- Från och med Pliktrådets besök tillser att det finns ett NVK-ansvarigt befäl som kan styra upp möten, samt ger de kvinnliga värnpliktiga det utrymme de behöver för att kunna starta upp NVK på förbandet.
- Fortsätter att ligga på matsalsansvarig i Östersund för att lösa de brister som förekommer med den isolerade maten.
- Tillser att soldathemsföreståndaren får det utrymme han behöver för att starta upp sin verksamhet.

Arbetsmiljö och säkerhet

Under Pliktrådets besök tog vi med oss en uppföljningspunkt inom det här området. Detta att automatkarbin 4s kolv vid eldgivning ibland kan putta bort hörselskyddet. Vilket i sin tur kan resultera i bullerskada för skytten. I fjol var detta ett problem på förbandet och de värnpliktiga fick till följd av detta bära dubbla hörselskydd på skjutövningar. Vid besöket tog Pliktrådet upp detta och enligt de förtroendevalda har de inte uppmärksammat det som ett problem iår.

Försvårshälsan

Vid Pliktrådets besök fick vi inte information om hur många som arbetar på Försvårshälsan i Östersund. Enligt de förtroendevalda är försvårshälsan uppskattat hos de värnpliktiga, de får bra hjälp och i bra tid. Enligt de förtroendevalda tror de att den goda samverkan mellan befälslaget och försvårshälsan är en bidragande faktor till att skador som uppkommer kan behandlas på rätt sätt och i tid. Något som Pliktrådet instämmer om och uppmanar förbandet att fortsätta med.

Fysisk belastning

Under Pliktrådets besök kom det till känna att en av plutonerna bestående av tiomånaders värnpliktiga inte följt belastningstrappan. De värnpliktiga hade fått bära mer utrustning än vad de klarade av redan första fältvaneveckan. Pliktrådet tog upp detta med kompaniledningen som förklarade det som att det är ännu en sak de saknar rutiner kring. De nämner att det var ett misstag från befälslagets sida och att det inte kommer att inträffa nästa år.

Psykisk hälsa

Likt förra årets rapport anser Pliktrådet att förbandet behöver tillse att de värnpliktiga kan få samtalsstöd under sin utbildning. Ett första steg i denna process är att tillsätta en värnpliktskonsulent, ägnade fåt JFK. I dagsläget finns en konsulent vid bataljonen men personen är placerad i Sollefteå. I och med distansen mellan de båda utbildningsorterna ser vi ett behov av en konsulent på respektive enhet. Detta är extra viktigt nu eftersom JFK Försvarshälsa inte har någon anställd psykolog. Värnpliktskonsulenter är en viktig stödfunktion för de värnpliktiga som är i behov av samtalsstöd.

Attityder och jargong

Förbandet är nytt sedan återuppstarten och menar själva att man saknar rutiner när det kommer till saker som bland annat NVK och soldatprov. De nämner att detta är en utmaning men att de arbetar utifrån de förutsättningar som finns. Men trycker även själva på att med utmaningar kommer även viljan att bygga upp förbandet igen. Likt fjolårets rapport upplever Pliktrådet att det finns en stark nybyggaranda på förbandet. De värnpliktiga säger själva att det inte påverkar de själva speciellt mycket, men att det indirekt får en påverkan på dem. De nämner att många av deras befäl säger att de har "kommit hem igen" vilket enligt de värnpliktiga bidrar till en god förbandsanda och en god jargong från befälslaget.

Avbruten utbildning

Pliktrådet uppmärksammade inget anmärkningsvärt gällande avbrott på JFK.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

De värnpliktiga bor i en och samma kasernbyggnad och är uppdelade plutonsvis på två våningar. I varje logement bor det fyra värnpliktiga och har förvaring av civila persedlar i logementen. Våtutrymmen och toaletter upplevs fräscha i förhållande till många andra förband. I källarkorridoren finns tvättmaskiner som de värnpliktiga får använda. I dagrummen finns en TV, soffor samt kök med mikro, brödrost, kyl och frys. I och med att logementen är små finns det inga möjligheter att sitta vid stolar och bord där inne. Det finns dock en större lärosal nere i källarkorridoren och den dörren står i regel olåst.

Materiel och personlig utrustning

Materielsituation på förbandet är inte perfekt men samtidigt inte dålig enligt Pliktrådet. När vi talade med förbandet nämnder de att det fortfarande är brist på regnställ och termosar. Pliktrådet anser att förbandet arbetar utifrån de förutsättningar som finns och att de strävar efter att hitta lösningar på problemen. Likt Sollefteå går FörsA i Östersund under Bodens ledning vilket även de nämner som en friktion på grund av den långa distansen. De värnpliktiga på JFK har fått möjlighet att vid behov få ersättning för inköp av civila underkläder.

Medinflytande

Vid samtal med de förtroendevalda lyfter de att de tycker att medinflytandet fungerar bra med vissa undantag, något som Pliktrådet instämmer. Vid besöket hade Pliktrådet möte med förbandschefen där han presenterade saker som de värnpliktiga lyft som problem. Han presenterade även vilka åtgärder förbandet har tagit och kommer att ta för att få bort problemen. Överlag fick Pliktrådet en positiv bild av förbandschefens syn på värnpliktsutbildningen och medinflytandesystemet. Som tidigare nämnt saknar förbandet rutiner kring många saker, där bland NVK-organisationen. På förbandet har man en officer som är ansvarig för NVK, men då denna officer har andra arbetsuppgifter och ofta är upptagen har NVK bortprioriterats. De värnpliktiga lyfter att det hitintills inte har behövts uppstyrd möten. Pliktrådet vill trycka på att man från förbandets sida fortsätter ge de värnpliktiga utrymme för att utöva NVK-möten på de sätt som önskas tills det att den NVK-ansvarige kan styra upp och medverka på mötena.

De förtroendevalda har under plutonens timme tagit upp planeringen av utbildningen för dem. De upplevde att det var svårt att ta till sig av den utbildningen de fick från LMA då de precis kommit tillbaka från ett soldatprov. Pliktrådet önskar inför nästa år att man planerar in förtroendevaldsutbildningen vid en mer passande tidpunkt. Vid samtal med skyddsassisterna i Östersund menar de att deras utbildningen var bristande och att de inte vet vad de ska göra i sin roll som förtroendevald. Det har lyfts på plutonens timme och fått som svar att förbandet kommer ta återtag på skyddsassistentutbildningen. En uppföljningspunkt från förra årets besök var att de förtroendevalda inte visste vem deras LMA var, detta är något som inte varit ett problem i år. På förbandet finns drivna förtroendevalda inom alla medinflytandespar och de önskar mer samverkan med LMA för att kunna bygga upp medinflytandesystemet på förbandet.

Information och mönstring

På JFK har man tre olika längder på utbildningarna. Soldater som genomför tio månaders utbildning i Östersund. Gruppchefer som rycker in, och genomför GMU, i Sollefteå men resterande av sin totalt tolv månaders utbildning i Östersund. Samt plutonsbefälselever som genomför 15 månaders utbildning, de fem första månaderna i Boden och resterande i Östersund. Pliktrådet har uppmärksammat under första förbandsbesöksperioden att informationen om att en individ ska genomföra en central befattningsutbildning är bristande. Detta eftersom den värnpliktige inte får reda på att han/hon ska genomföra utbildning på en annan ort hos Plikt- och prövningsverket. När vi talade med plutonsbefälseleverna på JFK var detta inte något problem på förbandet, då de som ryckte in i Boden fick reda på detta av Plikt- och prövningsverket innan inryck.

Meningsfull fritid

Från förbandet är det 10 km in till Östersund och det är därmed svårt för de värnpliktiga att göra något av den lediga tiden vid förbandet. En pluton på JFK menar även att de aldrig haft ett dagsschema vilket även det har bidragit till svårigheter att göra något på sin lediga tid.

Kompaniledningen önskar att det snart köps in fordon så att de värnpliktiga kan använda dessa för att ta sig till och från Östersund under lediga kvällar. Men de menar att detta kan bli svårt då de redan har brist på garage för de fordon som används i tjänsten.

Resor

De värnpliktiga på förbandet upplever att resor vid tjänstledighet fungerar bra. Något som de värnpliktiga inte lagt märke till men som togs upp av kompaniledningen är kompaniet har fått en ny adjutant vilket gjort att resorna fungerat smidigt.

Soldathem

Då JFK fortfarande är under återuppbyggnad finns det inget soldathem i nuläget, men det håller på att byggas och ska förhoppningsvis stå klart när Pliktrådet kommer på återbesök. I Östersund finns en soldathemsföreståndare som är mycket uppskattad av de värnpliktiga. Då värnpliktskonsulenten och regementspastorn utgår från Sollefteå har de värnpliktiga inte samma möjlighet till fysiskt samtalsstöd som de i Sollefteå har. Detta är inte något som de lyfter som ett problem då de nämner att de uppskattar att tala med soldathemsföreståndaren. Då det nya soldathemmet inte är färdigbyggt anordnar soldathemsföreståndaren aktiviteter som fika och sällskapsspel i en lektionssal vissa kvällar. Han nämner även att det ofta är svårt att planera vilka kvällar han ska ha öppet då han inte får reda på det av befälslaget samt att de värnpliktigt inte vet. Lika så gäller det när det kommer till möjligheten för honom att komma ut i fält, soldathemsföreståndaren har inget schema över de värnpliktigas verksamhet. Pliktrådet lyfte detta till förbandet och hoppas på en bättre dialog från förbandets sida vid nästa besök.

Meningsfull utbildning

Pliktrådets uppfattning från besöket och samtal med de förtroendevalda är att utbildningen som bedrivs i Östersund håller en hög standard. De värnpliktiga lyfter att det är ett öppet klimat under utbildningspassen och de är inte rädda för att ställa frågor, vilket de uppskattar. Något som de förtroendevalda speciellt ville trycka på som var bra är befälens angelägenhet att ingen halkar efter i sin utbildning. Om en individ skulle missa ett utbildningspass tar man återtag på det och tillser att ingen i gruppen eller plutonen hamnar efter i utbildningen. Det som förbandet måste arbeta mer med är tillgången till scheman för de värnpliktiga. Under besöket framkom det att en pluton aldrig haft ett dagsschema och således inte kunnat planera in exempelvis träning och fritid, något som Pliktrådet trycker på bör finnas.

Övrigt

Då förbundet är nyetablerat och hyr in sig på Försö park finns det ingen matsal ägnad åt förbundet, som tidigare nämnt åter de värnpliktiga i matsalen på ett hotell. Detta medför problem som både de värnpliktiga samt befälen berättar för Plikträdet. Det första problemet som de värnpliktiga upplever är att kvällsmålen som skickas ut av hotellet ofta är för små i portionerna samt att det inte alltid kommer mat. Det andra problemet som de värnpliktiga gruppcheferna och PB-eleverna, som ryckte in på annan ort, nämner är att de ofta inte känner sig välkomna av matsalspersonalen. De upplever att matsalspersonalen i Sollefteå och Boden värnar om deras kunder, de värnpliktiga. Men i Östersund är inte de värnpliktiga huvudkunderna vilket märkas då de en gång blev ombedda att "inte synas så mycket, vi har faktiskt gäster". Det sista problemet som befällaget nämner är att matsalspersonalen inte är anställd av förbundet, vilket medför svårigheter i påverkansmöjligheter vid de nyligen nämnda problemen. Förbundet är medvetna om problemen med matsalen och arbetar enligt Plikträdet på bästa sätt utifrån förutsättningarna. Som tidigare nämnt är förbundet under uppbyggnation och de håller på att bygga en ny matsal ägnad enbart åt försvarsmaktspersonal.

Avslutning

Plikträdet avser att följa upp de förbättringspunkter som nämns i rapporten under nästa besök. Vi tackar de förtroendevalda i Östersund för ett mycket bra samtal och deras arbete samt Västernorrlands regementes ledning för ett transparant möte och ett givande besök!

Sigge Lagerqvist

Vice ordförande, förbandsansvarig Västernorrlands regemente med Jämtlands fältjägarbatal

070-848 59 91

sigge.lagerqvist@pliktradet.se